

2004. november - **Dr. Solymos Rezső akadémiai székfoglalója:** ERDŐK A VILÁGON ÉS MAGYARORSZÁGON, FENNTARTÁSUK ÉS FEJLESZTÉSÜK TUDOMÁNYOS VONATKOZÁSAI

2004. szeptember 23., a Magyar Tudományos Akadémia díszterme

A zsúfolásig megtelt díszteremben a mennyezeti freskók restaurálásának zörejei adták – szférák zenéjeként – a hangulati aláfestést a szakma negyedik (?) akadémiai rendes tagjának székfoglalójához.

Reméljük, ez csupán kikerülhetetlen technikai akadály, esetleg – feltéve, de meg nem engedve – figyelmetlenség volt, s nem a szakma presztízsét kijelölő üzenet.

Dr. Solymos Rezső impozáns összefoglalóját adta a szakma elmúlt ötven évének, amely időszak mozgalmas volt nemcsak a tudományban, hanem a gazdaságban, és a politikában is. Kiindulásként leszögezte, hogy az erdő bonyolult ökoszisztéma, és az erdésznek eme komplex egész minden tagjával kell foglalkoznia. Ám ezen túl az erdő nemcsak élőhely, hanem gazdasági tér, munkahely is. Erről nem szabad megfeledkeznünk, hallhattuk a napjainkban igencsak időszerű üzenetet.

Az ökonómiai és ökológiai szempontok együttes érvényesítését fejezi ki a tartamos erdőgazdálkodás. Ezt követően rátért az erdők globális szerepének, az erdei erőforrás fontosságának taglalására.

Megállapította, hogy amelyik erdőbe egyszer beavatkoztak, azt a továbbiakban gondozni kell a produktív funkciók fenntartása érdekében. Mint ismert, az erdő környezetbarát nyersanyagot szolgáltat, teret biztosít a biológiai sokféleség megőrzésének, és nem elhanyagolható a szocio-ökonómiai szerepe sem. Véleménye szerint épp ez utóbbi területen nem sikerült előbbre lépnie a szakmának.

Elsőrendű kötelesség a társadalmi kapcsolatok építése: „ki kell lépnünk a fák árnyékából, az erdő szélére” fogalmazott képletesen a professzor. Meg kell tanulnunk a társadalommal folytatott dialógust.

Ez a megfelelő kutatási támogatás megszerzése miatt is alapvető érdeke a szakmának.

A társadalmi kapcsolatok, a kommunikáció fontos lehetőségeként értékelte az erdei emlékhelyek bemutatását. Végül, de nem utolsósorban az erdő védelmi szerepét hangsúlyozta. A számításai szerint a hazai erdők 377 millió tonna szenet tárolnak. Minél nagyobb a növedék, annál nagyobb a szénmegkötés. Ez pedig a fák korának növekedésével csökken. A túltartott állományok szénlekötő képessége szinte megszűnik. Ezt nem árt szem előtt tartaniuk a természetvédőknek sem.

Érdemes átgondolni a természetközelség fogalmát. Hiszen a változó termőhelyi adottságok miatt ma már ez sokhelyütt nem ugyanazt jelenti. Álláspontja szerint a természetközeli fogalma a termőhelyi adottságok és a fafaj - megválasztás harmóniáját, valamint a beavatkozások szinkronját. Az akadémikus szavaiból az alföldi idős tölgyesek kezelése körüli vitákra gondolhatunk.

Hozzáfűzte még, hogy a természetvédők követelései, állításai mögött gyakran nincsenek kellő kutatási eredmények.

E megállapításokból a hazai kutatás helyzetének elemzésére tért. Megállapította, hogy a jelenlegi feltételrendszer nem tartható. Esetében a 3000 kutatási terület nem mehet veszendőbe a pénzhiányra hivatkozva. Az erdészeti kutatások sajátossága a hosszú életciklusból adódik. Ezek a longitudinális vizsgálatok sokszor évtizedek után hoznak

eredményt.

Az erdőkkel kapcsolatos kommunikációs zűrzavart érzékeltetve példaként említette, hogy az erdőirtás fogalmát helytelenül használják a közbeszédben.

Az erdőirtás azt jelenti, hogy ott művelési ágváltozás következik, például az erdő helyén más mezőgazdasági haszonnövényt termesztenek, vagy építkezés céljára veszik igénybe. A világon évente magyarországnyi erdő tűnik el. De az erdőterület csökkenése nem érvényes Európára. De Európán belül sem egyforma például az élőfakészlet. A közép-európai országokban kétszer akkora, mint az északi erdőkben. Az erdők fakészletét féltőknek egzakt adatokkal érvelve megállapította, hogy az éves növedéknek csupán a 61 százalékát termelik ki hazánkban. A hazai erdők gyakorlatilag teljes üzemtervezettségű, az ÁESZ kitűnő munkája a biztosíték erre. Megállapítható, hogy hazánkban állandó fakészlet-akkumuláció van, ami aggodalomra ad okot, és a véleménye szerint ki kellene termelni a képződött fatömeget, kihasználva a lehetőségek adta határt.

Arról sem esik szó a sajtóban, hogy a korábban minimális erdősültségű Alföldnek ma már 12 százalékát borítja erdő. Ezzel összefüggésben megállapította, hogy az oly sokat bírált akác és nyár térfoglalása általában nem az őshonos fafajok kárára történt. Ezzel együtt megállapította, hogy az előttünk álló feladatok sorában az egyik legfontosabb a monokultúrák átalakítása. Elmondta, hogy az ERTI, a NyME és az ÁESZ együttműködése nyomán elkészült az új erdőtelepítési program.

Összefoglalásként megállapította, hogy az iparifa termelése a sokszorosára emelkedett, a tűzifa értékesítési gondjai pedig megoldódni látszanak.

Az erdőgazdálkodók felújítással kapcsolatos visszatérő gondja a vadlétszám.

A szakszerű vadgazdálkodással megelőzhetőek a nagyarányú vadkárok, de ha például felborul az ivararány, a vadlétszám megnő, súlyos vadkárok keletkeznek. Az akadémikus végezetül beszámolt arról a tervéről, hogy a Nyugat-Dunántúlon egy elegyes erdők kutatására szakosodott állomást szeretne létrehozni. Erre minden esély megvan, hiszen az EU-tagországok többségéhez hasonlítva a hazai erdőállomány különlegesenek számít. Kép és szöveg: **Zétényi Zoltán**